המניח פרק שלישי בבא קמא

ואם עמד בעל קורה חייב. בגמרא מוקי דרמיא לקורה כשלדא אכל מי לא למיא כשלדא פטור דאיכבי ליה לבעל חבית כשראה שעמד בעל הקורה לסגויי באידך גיסא כדי שלא יוזק אכל מי הוי כשלדא לא פסא בעל החבית דלא ידע כשעומד כשלדא אע"פ שגוף האדם רואה כשעמד מה שעמד כשלדא אין רואה אכל קשה דבסיפא אם עמד בעל החבית אמאי פטור דחבית לא מסתכר דהוי כשלדא שהוא דבר קטן וה"ל לבעל הקורה לסגויי באידך גיסא כדי שלא יוזק בעל חבית דהא כשבעל חבית אחרון מוטל עליו לסגויי באידך גיסא כדי שלא [יוזק] כ"ש כשבעל קורה אחרון דאיכבי לסגויי באידך גיסא כדי שלא יוזק כדפי' (לעיל דף כג.) גבי כלב שנטל מרה ועוד דגם זה דומק שהאדם רואה שהוא עומד ואין רואה שהוא עומד כשלדא ורלא לר"י דאורחא דמילתא הוא כשהולכין בעל חבית ובעל קורה זה אחר זה אין האחרון יכול לעין באותו שהולך לפניו כל שעה ולכך מי לא הויא קורה כשלדא יש לאחרון ללכת בתחלת הלוכו באידך גיסא כדי שלא יזיק או שלא יוזק ע"י עמידת הראשון אכל כשנשא את הקורה כשלדא אין לאחרון להסתלק באידך גיסא כין שהוא בעל קורה כין שהוא בעל חבית ולכך אין פושע אלא הראשון כשעמד ומיירי מתני' כין ריש"א כין סיפא שהקורה כשלדא:

תרוייהו כי הדדי נינהו. שאף בעל חבית מסייע כשכירתה שבדרך הלוכו הטיח חביתו נקובת חבירו וא"ת אם כן נ"ל שלזה רשות להלך אפי' אין רשות לא לזה ולא לזה פטור בעל הקורה מטעם זה וי"ל דבא למעוטי אם היה בעל קורה רץ ובעל חבית מהלך אע"פ שבעל חבית עצמו הטיח החבית אע"ג דפטור במתני' אחד רץ ואחד מהלך היינו משום דקסבר שיש לו לרוץ ברה"ר אבל כשנושא קורה על כתיפו אין לו רשות לרוץ א"נ מתניתין דאחד רץ ואחד מהלך מיירי בע"ש כדמוקי לה רבי יוחנן אי נמי י"ל דבא למעט במקום שאין לו רשות להלך כגון באחר בעל החבית דאין לו רשות לבעל [הקורה] להלך אין לבעל חבית ליזהר ממנו מיהו כשעמד בעל חבית חייב בעל קורה אפי' שייסה ברשות שייסה כל ההיזק דדוקא משום דתרוייהו כי הדדי נינהו פטורינן ליה ולא דמי לעמד בעל חבית דמתניתין דכיון שהוא ידע שבא אחריו בעל קורה נוטל כשלדא פשע בעמידה כדפי' במתני' ואי חבית נמי מיירי דהויא כשלדא אמי נמי שפיר:

איהו קעביד מעשה. ומיהו לענין מעשה ולענין מלקות איתיבא דרחמנא אחשביה להגאה מעשה: **דרמיא** בשלדא. וא"ת והלא נקדרין מחייב לעיל כשנתקל השני בראשון ולא אמרינן איכבי ליה לסגויי באידך גיסא והתם לא מייבי כשלדא דלא מוקמינן דפסקה לאורחא כשלדא אלא ההיא דאם מחמת הראשון נפלו כולם וי"ל כשנפל אין רואהו ולא מצי א"ל איכבי לך לסגויי באידך גיסא: **איבעי** לה לסגויי באידך גיסא. שלא תהא ניזוק וא"ת והא אפי' להזיק אית לה רשות לסגויי עלה וי"ל משום דהוי רגל ברשות הרבים ואגיעות נמי לא מיחייב משום דכל המשנה ובא אחר ושינה בו פטור: **והא** הכא דכמהלכת ברבוצה דמיא. תימה מאי ס"ד השתא וכי סובר הוא שאם שבר במתכוין שהוא פטור כמו בעטה מהלכת ברבוצה הא פשיטא לן ברש פירקין דשובר חייב דבאדם לא שייך כל המשנה כו' וי"ל דס"ד כי היכי דבמתני' פטורינן בעל הקורה לפי שבעל חבית נוגרם לו בעמידתו שאין לו לבעל קורה ליזהר שמא יעמוד בעל חבית ה"נ פרה רבוצה גרמה לה למהלכת שתבעטנו בה ואין לבעל הפרה ליזהר שמא תמלא פרה רבוצה ברשות הרבים ותבעטנו בה פרתו ומשני דבשביל שרבצה לא גרמה לה בכך שתבעטנו בה דהני דאית לך רשות לסגויי עלאי לבעוטי בי לית לך רשות: **שנים** שהיו מהלכין וכו' והזיקו זה את זה **פטורין**. שכל אחד גרם לעצמו חבלה זו ולא הזיקו [א] ממש במתכוין אלא כלומר הזקו זה בזה כדאמרי' בהפרה (לקמן דף מח: ופס"ו) שייסה ברשות שייסה שלא ברשות הזיקו זה את זה חייבין הזקו זה בזה פטורין:

ונתזה

פרוייהו כי הדדי נינהו. שייסה שוין בשכירתן שאף בעל חבית פייע בשכירתה: **הנפשות העושות.** נואף ונואפת במשמע: **כרבוצה במהלכת.** דבעל קורה שעמד הוי משונה שאין דרך לפוש ברה"ר: **הא פיוטי בעיא.** דרבוצה במהלכת חייבת:

מתניתין לרש לקיש דאמר בעטה רובלת חייבת: **הא חוזקה ממילא.** מהלכת ברבוצה פטורה והכא קתני במתניתין דממילא חייב: **מתניתין דספקה.** קורה לאורחא כשלדא שהיו רואיה לרוחב הדרך הלכך אפילו ממילא חייב שאין דרך לבעל החבית לנוות: **לסגויי באידך גיסא.** הלכך טעמא דבעטה אכל ממילא פטור: **מתניתין.** דקא מסגי בעל הקורה כי אורחיה ואין כאן שינוי הלכך פטור אכל מהלכת שבעטה ברבוצה שיתה את דרכה ואימא לך דחייבת: **מתני' שייסה פטורין.** דמפרש בגמרא: **גמ' מפני שרץ [ברשות].** מפרש לקמן: **הא מו למה לי [הפסקה] אחד רץ ואחד מהלך.** דכן שייסה ומהלך לא שייסה פטור שייסה לרש מבעיא:

כולו

הנפשות העושות מקרב עמם הנאה לתרוייהו אית להו איהו מעשה הוא דקעביד: היה בעל קורה ראשון כו': [ב]אמר ריש לקיש שתי פרות ברה"ר אחת רבוצה ואחת מהלכת בעטה מהלכת ברבוצה פטורה רבוצה במהלכת חייבת לימא מסייע ליה היה בעל קורה ראשון ובעל חבית אחרון נשברה חבית בקורה פטור ואם עמד בעל קורה חייב והא הכא דכרבוצה במהלכת דמי וקתני חייב ותסברא הא סייעי בעיא לא מסתייא דלא מסייעי אלא מקשה נמי קשיא טעמא דבעטה הא הוזקה ממילא פטור והא מתני' דממילא וקתני חייב מתני' [ג]דפסקה לאורחא כשלדא הכא כגון דרבעה בחד גיסא איבעי לה לסגויי באידך גיסא אלא סיפא דמתני' מסייע ליה לר"ל דקתני היה בעל חבית ראשון ובעל קורה אחרון נשברה חבית בקורה חייב ואם עמד בעל חבית פטור והא הכא דכמהלכת ברבוצה דמי וקתני פטור מתני' דכי אורחיה קא מסגי הכא א"ל [ד]נהי [ה]דאית לך רשות לסגויי עלי לבעוטי בי לית לך רשותא: **מתני'** שנים שהיו מהלכין ברה"ר אחד רץ ואחד מהלך או שהיו שניהם רצין (ו) [ו]והזיקו זה את זה שניהם פטורין: **גמ'** מתני' דלא כאיסי בן יהודה דתניא איסי בן יהודה אומר רץ חייב מפני שהוא משונה ומודה איסי בע"ש בין השמשות שהוא פטור מפני שרץ ברשות א"ר יוחנן [ז]הלכה כאיסי בן יהודה ומי אמר רבי יוחנן הכי [ח]והאמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן אחד רץ ואחד מהלך או שהיו שניהם רצין פטורין מתני' בע"ש בין השמשות ממאי מדקתני או שהיו שניהם רצין פטורין הא תו ל"ל השתא אחד רץ ואחד מהלך פטור שניהם רצין מבעיא אלא הכי קאמר אחד רץ ואחד מהלך פטור בד"א בע"ש בין השמשות אבל בחול אחד רץ ואחד מהלך חייב שניהם רצין אפי' בחול פטורין אמר מר ומודה איסי בע"ש בין השמשות שהוא פטור מפני שרץ ברשות בע"ש מאי ברשות איכא כדר' חנינא [ט]דאמר ר' חנינא

בואו

[א]ואם עמד בעל קורה חייב ואם אמר לבעל חבית עמוד פטור [ב]היה בעל חבית ראשון ובעל קורה אחרון נשברה חבית בקורה חייב [ג]ואם עמד בעל חבית פטור [ד]ואם אמר לבעל קורה עמוד חייב [ה]וכן זה בא בגרו וזה בפשתנו: **גמ'** בעא מיניה רבה בר נתן מרב הונא המזיק את אשתו בתשמיש המטה מהו כיון דברשות קעביד פטור או דלמא [ו]איבעי ליה לעיוני א"ל תניתוה שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך אמר רבא ק"ו ומה יער שזה לרשותו נכנס וזה לרשותו נכנס נעשה כמי שנכנס לרשות חבירו וחייב זה שלרשות חבירו נכנס לא כל שכן אלא הא קתני שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך התם תרוייהו כהדדי נינהו [ז]הכא איהו קעביד מעשה והיא לא והכתיב [ח]ונברתו הנפשות העושות

מסורת הש"ס

(א) לעיל כ. מד.; ב) [לעיל לח: ע"ש], ג) [לעיל מד:], ד) [עי' רש"י לקמן מח: ד"ה חייבין], ה) [שבת מו. וש"נ], ו) שם קיט. ע"ש, ז) [ד"ה שייסה],

תורה אור השלם

ו. כי כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכֹּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנְּפָשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם:

ויקרא יח כט

הגהות הב"ח

(א) בפשנה וחזיקו זה את זה. נ"ב היינו החזקו זה בזה שלא בכוונה אבל חזיקו בכוונה חייב כן פרש"י דף מח ע"א ע"ש:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה שנים כו' ולא חזיקו כו'. נ"ב וכרמ"ה מאב דהזיקו ממש ופטורים הואיל תרוייהו שבדי מעשה:

מוסף רש"י

בעטה מהלכת ברבוצה פטורה. ואע"ג דנרה"ל חייבת, הכא פטורה דכל המשנה כגון זו ברגלה נרה"ל, ונא אחר כי' (לעיל כ.) דלא היה לה לרגון נרה"ל (לעיל כד:). כשלדא. מגילה המהלכת לעבר הדרך בראשה וממלאה את כל הדרך, שלדא נגילה, כדאמרינן בעלמא שלדו קיימת (לעיל לא:). והזיקו זה את זה שניהן פטורין. בזמקין לא שני לן בין מתכוין לשאין מתכוין, והא דתנן שנים שהיו מהלכין נרה"ל והזיקו זה את זה פטורין, הכא הזיקו החקו הוא, ולא דק בלשניה (לקמן מח:). הלכה כסתם משנה. רבי הוא פירר המשנה וכשנלמה דברי חכם ישרו בשיעו שנתן סתם ולא הזכיר שם לומרו עליהן מדי שלא יהא שייסה מפי יחיד ונלתין כאלו נשנו מפי המרובים ויעשו כמותן (ביצה ב:).

רבינו חננאל

הא רבעא רבה בר נתן מרב הונא המזיק את אשתו בתשמיש המטה מהו איפשטא דאע"ג דתרוייהו אית להו הנאה איהו לתוריה קא עביד מעשה ואם הזיקה חייב דאמרה ליה איבעי לך לעיוני. היה בעל קורה ראשון ובעל חבית אחרון. אמר ריש לקיש בי' פרות ברשות הרבים אחת רבוצה ואחת מהלכת בעטה מהלכת ברבוצה פטורה רבוצה במהלכת חייבת. לימא

עין משפט נר מצוה

נג א מי' פ"ו מהלכות מוכל ומזיק הל' ח סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' שעט סעיף כ:

נד ב ג ד ה מי' שם טוש"ע שם סעיף ג:

נה ו ז מי' שם ס"ד הלכה ח סמג שם טוש"ע ח"מ סי' תכא סעיף יב וטוש"ע אה"ע סי' פג סעיף כ:

נו ח מי' פ"ב מהלכות מזק ממון הלכה כ סמג עשין מז סח טוש"ע ח"מ סי' שסט סעיף כ:

נז ט מי' פ"ו מהלכות מוכל ומזיק הל' ט סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' שעח סעיף ח:

נח י מי' שם טור ש"ע שם סעיף ז:

רבינו חננאל (המשך)

מתני' מסייעא ליה רישא לסיפא. וסיפא לרישא. רישא דקתני אם עמד בעל הקורה חייב דבין שעמד בעל הקורה כרבוצה במהלכת דמי וקתני חייב כריש לקיש. ומתמהינן והא סיועא בעייא בעטה ודאי דאמר לך לא מסתייך דרבצת ברשות הרבים אלא תבעט עלי אלא מקשה קשיא טעמא דבעטה ולפיכך חייבת הא לא בעטה אלא הוזקה מהלכת ברבוצה פטור והא מתני' שבירת החבית בקורה דממילא היא וחייב ופריק מתני' דדמיא כי שורא עמד בקורה לרוחב הדרך ופסק הדרך הכא מיירי דרבעה פרה בחד גיסא איבעי לה לסגויי באידך גיסא סיפא לימא מסייעא ליה לרישא דריש לקיש היה בעל חבית ראשון כו' כין דאמרי' בפרק כיצד הרגל מועדת בהא שפעתא דר"ל דר' יוחנן אית ליה הא דריש לקיש ש"מ דהלכתא כוותיה. ודברי רבא ודב פפא דאמר אנא פליגנא עליה לא משנחינן ביה. ויש אומרים כיון דרבא בתרא הלכתא כוותיה: **מתני'** שנים שהיו מהלכין ברשות הרבים אחד רץ ואחד מהלך או שהיו שניהן רצין והזיקו זה את זה פטורין אוקימנא בערב שבת בין השמשות והכי קתני בד"א בערב שבת בין השמשות אבל בחול אחד רץ ואחד מהלך זה שרץ חייב אפי' בחול שניהן רצין פטורין. א"ר יוחנן הלכה כאיסי דתניא איסי בן יהודה אומר רץ חייב מפני שהוא משונה ומודה איסי (בשבת) בין"ש) בין השמשות שהוא פטור מפני שהוא רץ ברשות מאי ברשות פי' ברשות מצוה כר' חנינא דהוה מרקד ואזיל ואמר בואו ונצא לקראת כלה ואמרי לה לקראת מלכה. ר' יוחנן מתעטף

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com